

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-utca 13. szám.

(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szöveget, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészt 4 frt és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Népkönyvtárak és a tanítók.

Ez a kérdés nem új: a hatvanas években, már hangzottak föl e kérdés körül óhajok, vélemények, komolyabban azonban csak a hetvenes évek elején foglalkoztak a Népkönyvtárak alakításának eszméjével, mert belátták letesítésének nagy horderejét. A 71—72-ik években a *Szent-István Társulat* tett ilyenmü idevágó kísérleteket, de faradozását — bar feltehetően elismerték üdvös voltát, nem méltányolták kellően. És ugyszólván azóta folyton vajódik a Népkönyvtárak alakításának eszméje. Itt-ott nyert ugyan letesülést, de egy, a nép életében ily melyreható fontos ügynek, mennél több helyen, s a lehető legszélesebb rétegekben a népnek kell befogadást nyernie.

A népkönyvtárak a világosságot szórják sze a nép közt, amikor a vallásosságot, erkölcsiösséget s a műveltséget terjesztik.

A *Népinevelő* 45 ik számában a népkönyvtárakról szóló egyik miniszteri körrendelet megjelenése, adja kezembe a tollat, hogy egyet s más e kérdésről elmondjak.

Lepten nyomon hangzik e panasz, hogy a népiskola nem tesz eleget kötelességének; hogy annig egyrészt, túlterheli a gyermek fejletlen agyát, másrészt üresen hagyja a szívét s nincs befolyása, erkölcsi helyes irányu alakulására. Ma csak az iskolának tanítanak, pedig az életnek kellene tanítani.

De nagy igazság van ebben a vádban!

Nézzük csak, figyeljük csak meg a népiskolából kilépő gyermekanyagot, micsoda emlékek! A felfogással, karakterrel lép az ki az életbe? Pedig ez anyag képezi a nemzet zömét!

Abban a gyermekben az iskola rahatásából vajmi kevés van meg. Annyira vajmi kevés, hogy a község ferde társadalmi felfogásai, szokásai, gondolkozása, itelete azonnal rea nyomódik a gyermek lelkére, egyéniségét oly hamar rabjává teszi, s fogva tartja, hogy az

iskola munkáját rövid idő szabadsága teljesen lerombolja. És így van ez kevés kivétellel mindenütt.

Hat hol itt a hiba? Abban a hiba, hogy a tanító tevékenységet a sok tudomány töleserezése teljesen felemészti, alig engedven neki időt és alkalmat arra, hogy nevelői reahatását gyümölesözően kifejthesse. És ilyen hénytő körülmények között, mégis elismerés illeti a néptanítóit kart, hogy annyi eredményt tud felmutatni erkölcsi-nevelési tekintetben amilyenek a maiak.

Kétségtelen s minden vitát kizáró azonban az az osztatlan egyirányu felfogás, hogy — ha mindjárt a mai — még nem a legrosszabb, mert hisz egyebütt rosszabb állapotok is vannak, tehát ha a mai állapotok változatlanul fent is maradnak; az iskolának, s az iskola telkének, a tanítónak, az ifjuságra és a népre leendő vallaserkölesi reahatását a legnagyobb mértékben lehetővé kell, sőt szükséges eredményesebbé tenni.

Hogy mikép adjunk a tanítónak alkalmat e reahatásra, az már most a nagy kérdés!

Mennél több érintkezési pontot kell a tanítónak keresni és találni arra, hogy a néppel legyen.

Igen am, de mikor, hol, hogyan; és amikor ezekhez meg — a nép sok helyütt a tanító iránt sem viselhedik szeretettel!

Azért a népiskolában a szív s a jellemképzésnek, az erkölcsi nevelésnek kell legalább is akkora helyet biztosítani, mely az ily irányban felhangzó jogos kívánalmak javára bílenti az itélkezes serpenyőjét.

Elvegye is a vallásos nevelés, a jellem, az erkölcsi értéke lesz akkora földi jó, annak a népiskolás gyermeknek s annak a gazdaembernek, mint egy csomó elvontan tanított tudomány, milyen pl. a nyelvtan.

Es még sem szabad a kísérletektől — ha egyelőre sikertelenek maradtak is — visszariadni.

Itt kínálkozik a népkönyvtárak felállítása, alkalmas közvetítő eszköznek: mert míg egyrészt a tanítónak csakugyan alkalmat játszik a kezére, hogy érintkezze a néppel s így reá hasson, másrészt ha megnyeri a népkönyvtár eszméjének úgy áldani fogják őt, mert rávezette őket arra, hogy önnönmaguk munkálkodjanak közre értelmük felvilágosításán, érzelmeik nemesítésén s akaratuknak jóra, nemesre és hasznosra való irányításán: mert kétségtelen tény az, hogy manapság az olvasás a legáltalánosabb s a legkönnyebben megszerezhető művelődési eszközt képez.

Fontos kérdés azonban, s egy cseppet sem közömbös dolog, hogy miféle munkákat olvas. És sajnós, ha megfigyeljük olvasó köznépünk olvasmányait, nagyon szomorú tapasztalatra juthatunk. Olvasmányaik a ponyvairodalom leghitványabb produktumai alkotják. Ezekhez járul legujabban a szocialista röpiratok egész legiója, melyek a mi jőzan parasztságunk lelkébe észrevétlenül csempészik be a szocializmus rendet bontó eszméit. És a tanító hiába küzd az iskolában, hiába veti minden igyekezetét latba, hogy e társadalmi rendet bontó eszmékkel szemben vérteljeze növendékeit, mert amikor kilépnek azok az életbe, egyszersmind kiesnek a tanító hatásköre alól s az ő szellemi táplálékhoz szoktatott agyuk, egyebek hian: kapva-kap azokon az ölü tanokon.

Es ekkor, nem siet senki segítségükre s évről-évre hallják a szocializmus terjedését, pusztítását.

Ki volna kétségbe, hogy mind e veszedelmes aramlatokkal szemben, mentő eszköz s igazi közművelődési tényezőt képeznek a népkönyvtárak?!

A közműveltséget s a közerkölcsiséget fokozni valóban alig van hatalmasabb eszköz a népkönyvtáraknál. Ugyanigy szól a fennebb jelzett körrendelet is, és különös sulyt ad az eszme életrevalóságának elismerése mellett az a kijelentése, hogy: »a népkönyvtárak létesítésének, minden lehető eszközzel leendő előmozdítását óhajtja s felhívja a tanfelügyelőségeket, hogy: »a nemesczélú intézmények létesítését saját hatáskörében is és a tanítók közreműködésére való buzdítása által, előmozdítani igyekezzenek« s odább elrendeli: »hogy a községi iskolák szertárhelyiségei, esetleg a tanítók szobái, tanácstermei vagy könyvtárhelyiségei, az iskola érdekeinek csorbítása nélkül, a népkönyvtárak számára szükséges szekrények elhelyezésére, átengedjék».

Itt is a tanítót említik hát, mint leghatásosabb tényezőjét, a létesítésnek, s ez egész természetes is.

Kath. iskoláink tanítói! ne késsetek közreműködni a népkönyvtárak létesítésében. Lapunkat kiadó nagyérdemű társulat a népies kiadványok nagy mennyiségével áll e könyvtárak rendelkezésére.

Miként volna most már létesítendő a népkönyvtár?!

Ott ahol esetleg már irodai könyvtár áll a növendékek rendelkezésére, nem lesz nehéz, legalább nem fog akadályokba ütközni a népkönyvtár létesítése sem, mert ott a talaj az ifjusági könyvtár által, kellően elő van már készítve. Az ifjuság könyveit a szülők is olvasták már bizonyára, így hát ott olvasó közönség már volna.

Ahol pedig ujonnan kell szervezni, meg kell teremteni a népkönyvtárat, ott ugyan nehezebb a dolog, de egy kis jóakarattal megoldható.

Ott a népet rá kell vezetni okos beszéddel, hasznos s az ő érdekeiket szolgáló dolgok előadásokkal, felolvasásokkal stb.

A költségvetésben 10—20 frtocska a könyvtár céljaira megszavaztatandó. Kezdetnek elég lenne ennyi is. Tagdíj czimén havi 10 kr. beíratások, esetleg a község intelligentiájának adománya: szóval ezek mind-mind egészséges alapját képezhetik egy alakítandó könyvtárnak. Ez összegből volnának azután beszerezendők a könyvek, egy napilap, folyóirat stb. ugyan csak ebből fedeződnek az olvasó szoba világitása, meg később, amikor biztos alapokon van már — a könyvtáros tiszteletdíja is.

Hogy honnan szereznék be a könyveket? arra nézve a tanító bizatnék meg azok beszerzésével. Annak pedig igazán nagy segítségére siet a Szent-István-Társulat kiadványaival. Ezek a munkák míg egyrészt nagyon olcsóak, addig másrészt tartalmi tekintetben nem hogy kifogás alá esnek, de fölötte állnak minden más hangzatos és nem hangzatos kiadványoknak.

Több helyütt, ahol már léteznek könyvtárak, a Szent-István-Társulat kiadványait örömmel olvassák.

Valóban üdvös munkát végezne a Társulat, ha nem csupán a népkönyvtárakra való tekintettel, de minden esetre a köznép emelése érdekében szépirodalmi lapot adna ki, heti időközönként; bizonyára rég érzett hiányon segítené általa.

Ez ideig a nagyközönség számára a szépirodalmi termékek ugyszólván hozzáférhetetlenek voltak és lesznek is, amíg a Szent-István-társulat — amely talán a leghivatottabb volna — sikeres kísérletet nem tesz egy a nép számára való, olcsó és tartalmas szépirodalmi lappal.

Munkáljunk hát mennél inkább azon, hogy szerte a hazában népkönyvtárak létesüljenek; ezek lesznek az iskoláknak s a tanítóknak legelkeesebb támogatói s az erkölcsnek s az értelem világosodásnak igazi előmozdítói.

„A kutya részei.”

A nevelés folytonosságának elvetől kifolyólag oda kellene törekednünk, hogy a köznevelésnek egyik tényezője ott vegye fel a fonatát, a hol a másik kezéből kiadja. Ezen a fonalon még csak göbnek sem volna szabad lenni; olyan simának kellene annak lennie, mintha egy es ugyanazon kéz egy anyagból fonta volna. Az átmenetek legkisebb zökkenés nélkül kellene, hogy járjanak: a gyermeknek nem volna szabad észrevennie, hogy más iskolába jár ma, s nem abba, a melybe tegnap járt. A szülei haz nevelését folytatná az óvoda, emezét az elemi iskola, melyet munkájában annál a kinél a középiskola váltana föl, hogy aztán a felső iskolának adja át az ifjút.

Sajnos, nem így van! Egyik nevelési intézmény csak formailag folytatása a másiknak, tényleg nagy úr választja el egyiket a másiktól.

A szülei haz természetességét nem mindenütt követi ugyanolyan szellemben munkálkodó óvodai nevelés. Helyébe lép — igen gyakran — a mesterkéltség, az értelemfejlesztés erőszakos munkája. A gyermek erőfeszítésre képtelen lelke az első kátyun kénytelen átvergődni.

Még rosszabb a helyzet ott, a hol óvoda nincsen, a hol a gyermek a szülei házból egyenesen az iskolába megyen; mert a szülei haz és a legtöbb iskola között nem kátyu van, hanem jókora árok, a melyen való átkergetést a legtöbb gyermek erősen sinyli.

Sajnos, de való, hogy a legtöbb iskolában a játékról egyenesen a komoly munkára fogják a gyermekeket. A képzőkben tanult elvek feledésbe mennek. Az iskolai előjáróság sokat kíván, s hogy a tanítónak ne legyen oka pirulni, nem tölti az időt „holmi haszontalan játékkal, hanem munkához lát mielőbb.” Mekkora önámítás azt hinni, hogy az elemi iskolában a sietséggel gyorsan czélt lehet érni, azt minden komolyan gondolkozó tanítónak volt alkalma tapasztalni. És hogy ez a sietésre való hajlam még mindig igen erős, annak egyik oka, hogy a komolyan gondolkozó tanítók száma aránylag elég nagy, a másik pedig az, hogy nem mindenkiben van annyi jellem-erő, hogy rossz szokásáról, mely épen azért, mert megszokott, kényelmes, le tudjon mondani.

Sok tanító tehát még ma sem tanítja azt a tárgyat, mely arra van hivatva, hogy összekösse a szülei házat az iskolával, nem tanítja a *beszéd- és értelemgyakorlatokat*.

Mások tanítják ezt a disciplinát, de nem úgy, a miként kellene; nem úgy, hogy ezen tárgy tanításával észrevétlenül, játszva vezessék rá a gyermeket az erejéhez illő szellemi munkára. A legtöbb elemi iskolában a beszéd- és értelemgyakorlat nem az, a minek lennie kellene, nem kölcsönös beszélgetés a gyermekek szemléletkörébe eső érdekes dolgokról,

hanem *tanultatás*, mely épen annyi gyötrelmet okoz a szegény gyermeknek, mint a többi tantárgy.

Folyik nagy gyöttrődéssel a »asztal és a szék összehasonlítása« s a »kutya részei«-nek elszámolása. A verkli működik nagy szorgalommal, a szegény gyermekek addig ismételik hol karban, hol egyenkint a »részeket«, míg meg nem tanulják. Mikor a nagy többség jól el tudja fujni, mikor felelni tud ebből a »tantárgyból«, akkor a tanító »tovább« megyen, hogy egy új részlettel gyötörje tovább a gyermekeket.

Hát az ilyen tanítás nem beszéd- és értelemgyakorlat, nem átmenet, nem a szellemi munkára vezető disciplinája, hanem emberkinzás, melyet vagy meg kell szüntetni, vagy meg kell javítani.

Az eddigi eljárás nagy mértékben kompromittálta ezt a disciplinát; azért van számos barátja a tanítósnak kebelében az eltörlésére irányuló törekvésnek.

A tanítósnak jó része azonban nincs az eltörlés mellett, hanem reformálni kívánja a szóban levő disciplinának tanítását. A reformra irányuló jó tanácsokban nincsen hiány, köztük sok a figyelemre méltó.

Nem czélunk ezekkel a jó tanácsokkal foglalkozni, a minek a tanterv-revizióra vonatkozó munkálat közreadása után különben is alig volna értelme. Jelen felszólalásunknak egyetlen czélja: kártársaink emlékezetébe hozni azon követeléseket, melyek a beszéd- és értelemgyakorlatok tanítását illetőleg támaszthatók s a melyeknek figyelembe vétele oly nagyon kívánatos.

Az első és legfőbb teendő a beszélgetés anyagának okszerű megválasztása. Irányadó szempont e tekintetben az, hogy az adott és kínálgató anyagból azokat válasszunk ki, melyek a gyermek érdeklődésének és figyelmének lekötésére alkalmasak. Az asztal és szék összehasonlításával bajlódjék az asztalos, a kinek úgy egyik, mint a másik butordarabot szabniia kell; az elemi iskola I. osztályába járó gyermeknek legfeljebb azzal a mesével hozzuk fel az asztalt, hogy »terülj meg asztalkám!...«

Az anyag megválasztásánál is lényegesebb dolog a tárgyalás. Ha valahol, ezen disciplina tanításánál betű szerint való igazság, hogy minden a kiviteltől függ. Alig van olyan érdekes téma, melyet rossz előadással tönkre ne lehetne tenni, viszont alig van olyan magában véve unalmas dolog, melyet érdekessé ne lehetne élettéljes előadással tenni. A házi állatok bármelyike érdekes tárgy, mert élő, mozgó, cselekvő dolog, mindazonáltal agyon lehet velők gyötörni a gyermeket, ha rossz képről a »részeiket« tanultatjuk, míg ha magát az állatot mutatjuk be (falun ez ritka helyütt ütökzik akadályba) s róla fordulatot és élénk leírásokat adunk, elbeszéléseket közlünk, a

gyermeksereg csupa szem és fül lesz, mind-egyiknek ragyogni fog a szeme a gyönyörűségtől.

A szóban levő disciplina tanításánál igen lényeges követelmény, hogy az eredmény-folytonos számonkérégetésével a gyermekeket ne zaklassuk. A szülei háznál a gyermek, tudásvágya által sarkalva, kérdezzet, a szüle felel: de esze ágában sincs, hogy kérdések által győződjék meg a felől, megértette-e, felfogta-e gyermeke a felelet tartalmát. És ilyen tanulás mellett is az ismereteknek akkora tömegét gyűjti össze a gyermek, mire az iskolába kerül, hogy méltan ejti vele bámulatba a figyelmes szemlélőt. Az életben a felnőtt figyel es olvas, a nélkül, hogy megfigyeléseinek, olvasásainak eredményét valaki tőle számon kérné s mégis így szerzi ismereteinek jó nagy részét.

Nem állítom, hogy ilyennek kell lenni az iskolai tanításnak, nem mondom én, hogy nem jók, nem szükségesek a puhatolódzó és ismétlő kérdések: szükségesek sokszor azért is, hogy az új képek felsorolásában, bemutatásában a tanító egy-egy kis jól betöltött szünetet tartson; szükségesek annak megtudása végett is, felfogták-e a gyermekek az előadottakat, megbeszélteket. Én csupán a túlzás ellen emelek szót, az olyan kérdezzetések felett török pálczát, a melyek nem a lélek tartalmi gazdagságának puhatolására, hanem a szavak beverkliztetésére irányulnak.

A jó beszéd- és értelemgyakorlat-tanítás az az arany hid, mely a szülei házat (óvodát) az iskolával összeköti. Vigyázzunk, nehogy avatatlan eljárásunkkal szétszedjük e hidat s a gyermeket erőszakkal hurcoljuk egyik állomásról a másikra.

Viator.

A szegedi apáczá-intézet hódolata a királynak.

A szeged-alsóvárosi apáczá-tanintézet f. é. október 15-én hálaünnepélyt tartott a következő műsorral:

I. rész. 1. Hymnus. 2. Igazgatói megnyitó beszéd. 3. Szeged hálája. Szavalmány. 4. A szegedi tanintézet nefelejus virága. Szavalmány. 5. Egy növendék elővezeti a négy árva tanuló leányt. 6. Igazgatói beszéd. 7. A legelső magyar ember a király Ének. II. rész. 8. Királyhymnus Ének. 9. Király orangyala. Megelőző magyarázat mellett, a szeptember 25-iki királyi levél fölolvása után elővezeti. 10. A mult évezred tiz jeles hazafiát, kik egyenkint megjelenve a király és királyné képe előtt, elmondják hálaszavalmányukat. 11. Orangyal zárbeszéde. 12. Ének. A legelső magyar ember: Hazádnak rendületlenül. 13. Igazgatói zárbeszéd. 14. Pörke néni ajándéka.

Az ünnepély gazdag tárgysorozatát egy kis füzetkében közzéteszi Oltványi Pál prépost, kamarás aranymisés áldozár, az intézetnek nagyérdemű igazgatója. A tartalmas füzet minden része érdekes és tanulságos. Igen megkapó tartalma van azon hálaszavalmányoknak, melyeket a király és királyné képe előtt a mult

évezred tiz jeles hazafia nevében a tanuló-leánykák elmondottak. Kath. intézeteink, melyekben mindenha a vallás és hazaszeretet képezte a nevelés kizárólagos eszményét, hasonló ünnepélyekhez fölhasználhatnák e szavalmányokat. Rendeljek meg e füzetkét, melynek jövedelme négy árvaleányka jutalmazási alapjára van adományozva, a kiadó igazgató nagylelkűségéből. A lélekemelő ünnepély szelleme megkapóan jut kifejezésre az igazgatónak a növendékekhez intézett következő beszédeben:

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Október hó 15-ike, mint jól tudjátok, nevezetes napja e kath. intézetnek.

a) Először azért, mert ma Szent Terézia napja van, ki 1515. évben, Spanyolország Avila nevű városában született, és mint az általa újra szervezett Carmelita apáczarendnek tagja, 1572. évben hunyt el. Alázatosság, engedelmesség, szüzi élet, Isten akaratjában való megnyugvás és más kiváló szép erényei miatt földi pályájának bevégezése után utóbb a szentek közé soroltattott a szentséges római Pápa által. — Szt. Teréziának az apáczák részére új szabályt előíró rendszerét a római Szentszék megerősítvén, a titeket valláserkölcsei nevelés mellett a törvény által előírt tantárgyakra oktató jó nővérek is — kik magukat a Miasszonyunk, a boldogságos Szűz Anya szegény leányainak, szegény iskolanővéreknek nevezik. — Szt. Teréziának eme jóváhagyott szabályait követik, és így egyik pártfogó védnöküket tisztelik benne.

Tehát így intézetünket október 15-ike az Eg egyik boldog lakójával köti egybe.

b) De október 15-én történt intézetünkben oly nagy horderejű esemény is, mely intézetünket nemcsak már az Eg fentemített pogárával, hanem magával az Eg királyával is kapcsolatba hozza.

Ugyanis ezen, 1873. évi szeptember 28-án nagy ünnepélyvel felszenteit tanintézet helyiségében volt ugyan a tanító és tanuló személyzetnek lakása, de nem volt zárdái kapulójára. A nővéreknek általam is pártolt kérelmére b. e. Bonnáz Sándor csanádi püspök a római szentszéktől kinyerve ennek berendezésére az engedélyt, azt már fölhatalmazása folytán 1874. október 15-én, épen Szt. Terézia napján én szenteltem fel, és az első sz. misét is abban én mutattam be. És midőn e kápolnát az 1879. márczius 12-iki katasztrófa is megromlaltta. 1880. október 15-én, ismét Szt. Terézia napján szenteltem föl a sebeiből kijavított kápolnát, és végre midőn 1887. évben ez leromboltatván, annak helyén a mostani új díszes kápolna felépült, ismét október 15-én Szt. Terézia napján lett az általam főpásztori felhatalmazás folytán főszenelve.

Lássátok kedves tanuló gyermekek, 24 év előtt, október 15-én, tehát épen Szent Terézia napján lépett be isteni Megváltónk, az Égi király intézetünkbe, hol az Oltári Szentségben jelen van, köztetek van az időtől fogva. éjjel-nappal örökösök, vigyáz reátok, ségélyt ad nektek, — ha kértek, — hogy megfelelhessetek feladatotoknak, jó előmenetelek által örömet szerezhesetek kedves szüleiteknek és a jó apáczáknak is, kiknek vezetésére bíztak ők titeket.

c) De október 15-ike még más szempontból is nevezetes nap intézetünkre nézve. Egy, bár szomorú, de eredményeiben szerencsés esemény intézetünket hazánk szeretett Királyával is kedvező viszonyba és összekötésbe hozta: ugyanis e napon történt, hogy midőn felséges urunk Királyunk az 1879. évi márczius 12-iki katasztrófa által a Tisza folyó által tönkretett és eltemetett szülővárosunkat, Szegedet másodsor meglátogatta a czéliből, hogy teljesült e 1879. márczius 17-iki első látogatása alkalmával tett ama vigaszt adó ígérete: Szeged szebb lesz, mint volt, 1883. október 15-én a programmon kívül e kath. tanintézetet is meglátogatta, és felőrai időzés alatt megtekintvén annak termeit és

berendezését, megelégedésének s örömeinek kijelentése mellett hagyta azt el. — Ott, hol ama márványtábla a terem falába van helyezve, állott fényes kíséretével a Király, itt e helyen állva, melyen most ülök, üdvözöltem én ötet, mint az intézetnek igazgatója, és ezen előttem lévő, most kedves emlékül arany rámba foglalt kilencz folttal ellátott kendőt,*) midőn az asztalon lévő munkadarabokat kézbe véve nézte, és vizsgálva azt, Tisza Kálmán miniszterelnöknek és másoknak mutatva, azt nagyon meg is dicsérte.

1883. év óta minden évben megtartjuk e királyi látogatásnak emléknappját. Aldást kérünk ezen ünnepélyünkön Királyunkra, Hazánkra és Szeged szülővárosunkra. Közületek ugyan, kedves tanuló leányok, — kik ma itt jelen vagytok — egy sincs, ki e királyi látogatásnak akkor tanúja lehetett volna, azért rendeztem be én, mint igazgatója ez intézetnek, ama hálá-ünnepélyt, hogy ennek emléke az utókorban is fennmaradjon, és hogy halálom után is ezen ünnepély mindaddig megtartassék, míg e kath. tanintézet fennáll, ama néhány évek előtt az apáczaház főnöknőjének kezébe átadott 800 forint alapítványi tőkém lefizetése által igyekeztem ezt biztosítani, melynek évi kamatából ő minden évben október 15-én négy népiskolai árva tanuló leányt egészen új ruhába öltöztetve mutat be az ünnepélyen megjelent közönségnek.

És ha mi a múltban október 15-iki ünnepélyünkön hálával emlékeztünk meg jó Királyunkról, vajjon nem tökozza-e hálás örömiünket annak legújabbban szeptember 25-én kelt királyi leirata, melylyel a mult évezrednek az egyház s haza védelmében kiváló érdemeket szerzett tíz jeles hazafiát több százados sírjuktól előidézi, és élénk követendő például állítja fel. Igen, dicső Fejedelmünk, e nagylelkű újabb menyeyi sugallatból származó, összes őseidnek ténykedéseit tulszárnyaló atyai szereteted oly nagy hálával töltse be ez intézet lakóinak is szívét, hogy e kedves tehertől csak úgy szabadulhat meg, ha a mai ünnepélyen — melyet ezenel megnyitottunk jelentek ki — e czímen is leróhatja hálóját.

Az ünnepélyen Dessewffy Sándor megyés püspök öngymélt, külön megbízás alapján Varga Ferencz apát, Szeged-alsóváros esperesplebanosa képviselte.

Egyesületi élet.

A szombathely-egyházmegyei r. kath. tanítóegyesület németujvári köre október 21-én tartotta közgyűlését Királyfalván, hol Harmuth Pál szentmiklósi tanító a fejszámolásból gyakorlati, Luipersbeck János németujvári kartárs pedig e tételről: »A szeretet ápolása a népiskolában — elméleti előadást tartottak. Mindkét előadás köszönettel és elismeréssel fogadtatott. A gyűlés Troppmann gyönyörű »Veni Sancte Spiritus«-ával lett megnyitva, a mi igen magasztosan emelte a hangulatot. *Szentgyörgyi Gyula*, a kör jegyzője.

Az Eger-főegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesülete* 1897. október 27. és 28-án tartotta képviselői gyűlését Katinszky Gyula t. kanonok, egyházmegyei tanfelügyelő elnöklete alatt a következő tárgyszorozattal: Október 27-én, szerdán Délelőtt 10 óraker központi bizottsági ülés volt. Délután $\frac{1}{2}$ óraker. Gyakorlati tanítást tartott Török Kálmán hitoktató az egri angolkisasszonyok intézetében. Tárgya volt a hitelemzés az anyaszentegyházról az egri Kis Katekizmus kérdéseinek nyomán az elemi iskola III. osztályában. Elő-

*) A munkateremben, aranyozott keretű képen a felirat ez: »Ezen kilencz kisebb-nagyobb folttal foltított kelmét a szegedi apácza-iskolát meglátogató I. Ferencz József apostoli király O Felsege megtekintvén és kezébe vévén, így nyilatkozott: »Ez igen szép és hasznos munka.« Örök emlékül a munkateremben elhelyeztetik. Szeged, 1883. október 15. Oltványi Pál, prépost-igazgató.«

adás a gazdaságtan köréből. Tartotta László János képezdei tanár. Október 28-án, esütörtökön. (Az érseki tanítóképző I. osztály-termében.) 1. 8 óraker szt. mise a lyceumi kápolnában. 2. Elnöki megnyitó. Tartotta Katinszky Gyula. 3. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása, illetőleg bemutatása. 4. Jegyzői jelentés az egyesület működéséről és állapotáról. 5. Bíráló bizottságok jelentése. 6. A pályanyertes dolgozatok jutalmainak kiosztása. 7. A jövő egyesületi évre kitűzött tételek megbirálása és elfogadása. 8. Egyesületi pénztáros jelentése. 9. Kántortanítói nyugdíjsérelmek. Előadta Danassy Antal. 10. Jelentés az orsz. kath. tanítói segélyalap mult évi működéséről. Előadta Szóke Sándor. 11. Jelentés az 1896. évi orsz. kath. tanítói kongresszus lefolyásáról. Előadta Kelemen Lajos. 12. A középhevesi tankerület által beküldött részletes tanterv ismertetése és méltatása. Előadta Kalovits Alajos. A t. vidéki tagok és vendégek elhelyezéséről a rendező-bizottság gondoskodott.

IRODALOM.

— A Szent-István-Társulat, hogy a népkönyvtárak alapításával vagy gondozásával gyarapításával megbízott tanítók munkáját megkönnyítse, egy nagyon megfelelő gyűjteményt állított össze s azt szerfölött jutányos áron adja. E gyűjtemény jegyzékere, melyet mai számunk közöl, külön is felhívjuk a tanító urak és egyéb hivatalok figyelmét.

— **Katholikus Pedagogia** havi folyóirat újabb füzete igen változatos tartalommal jelent meg. Tartalom: A kegyes-tanítórend jubileuma. (1597—1897.) Irta Gyürky Odón. A nemzeti eszme fontossága és helye a nevelés-oktatásban. Megnyitó beszéd. A győri Szent Benedek-rendi főgimnázium tanári karának ez évi alakuló értekezletén mondotta Acsay Ferencz. Atörökülés és nevelés. Irta Kozáry Gyula. A gyermek, annak erényei és hibái Dupanloup pedagogiájából. Irta Váradi Károly. Katholikus középiskolázás. Katholikus iskoláink hazafias ünnepe. Irta Liteczky Béla. A történelem és tanítása a középiskolában. Irta Hummer Nándor Gyakorlatias vallásitanítás a középiskolában. Irta Pokorny Emánuel. A magyarországi katolikus középiskolák története. A kath. középiskolák történetét tárgyaló monografiák alapján. Vegyesek. — Szerkeszti és kiadja: Gyürky Odón. — A Katholikus Pedagogia czélja a nevelésudományt kath. szellemben ápolni, fejleszteni, különös gondot szentelvén a kath. középiskolázás ügyének, érdekeinek. Megjelenik minden hónapban. 4 lnyvi terjedelemben. Előfizetési ára: egész évre 4 frt. félére 2 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker. Pál-utca 7. sz. II. em. 37.

— **Füzetek, folyóiratok.** Megjelent a Hirnök és Mária-kert novemberi füzete sok szép cikkel és képpel. Tóth Mike szerkesztésében. Az Isten-Igéje hitazonoklati folyóirat tizennegyedik füzete Halmos Ignác dr. szerkesztésében. — Borromaeus hitazonoklati folyóirat tizenkettedik füzete Nagy Antal szerkesztésében. Mindeme folyóiratokat a kath. papság és olvasó közönség figyelmébe ajánljuk.

— **A Magyar Sion** egyházirodalmi folyóirat tizedik füzete Kereszty Viktor dr. esztergomi teológiai tanár szerkesztésében a következő tartalommal jelent meg: Gyakorlati észrevételek a szentírás helyes értelmezéséről. Kereszty Viktor drtól. — Marx Károly nemzetgazdasági alapelvei. Pethő drtól. — Zaccariai szent Antal, a barnabitáknak és az angelika női kongregáczióknak alapítója. Rézbányay József drtól. — Irodalom és művészet. — A folyóirat ára egész évre 6 frt.

VEGYESEK.

Pécs egyházmegye új püspöke. Két évig volt püspökre, főpásztorra Pécs egyházmegye, míg végre szentséges Atyánk és apostoli királyunk meghallották a hívők panaszos hangjait és oly ferfit küldtek az elárvult egyházmegye kormányására, a kiből mindazon tulajdonságok megvannak, a melyek egy kath. főpapban megkívánhatók. *Hettiuei Sámuel* dr. osztergomi apatkanonokban, kinevezett új pécsi püspökben a hívők szerető főpásztort, a papok, tanítók jószágos atyát nyertek. Az új főpásztornak tehát az egyházmegye nemcsak Krisztus szíve szerinti papot, hanem kiváló paedagogust is nyert. Mint tanár működött ő hosszú éveken át a nagyszombati főgimnáziumnál, mely állásában kiváló tanujelét adta paedagogiai készülségének, és tudományával, de kiválóan parját riktó emberszeretetével sok jeles embert nevelt hazájának és egyházának egyaránt. Pécs egyházmegye buzzó tanítósa jól imádkozott, mert iskolát és tanítót szeretni tudó főpásztort adott neki az isteni gondviselés.

Majlath püspök az iskolában. Majlath Gusztáv Karoly gróf erdélyi megyés püspök a múlt héten hosszabban tartozkodott Maros-Vasárhelyen, mely alkalomból nagy szeretettel időzött az iskolákban. Meglátogatta a leányiskolát, a hol a kis leánynövendékek sikerűt ünnepet rendeztek a főpap tiszteletére. Minden egyes növendéket megszólított, mindenikhez volt egy-egy kegyes buzdító, lelkesítő szava. Meglátogatta a főgimnáziumot is. Osztályról-osztályra járt, meghallgatta a tanárok előadását, a tanulók feleleteit s maga is nem egy kérdést intézett a növendékekhez. Az elemi fiúiskolában szívhez szóló beszédet intézet a kis gyermekekhez az Isten és szülők iránt való szeretetre buzdítván őket. Elment vacsorára Karácson Marton főgimnáziumi és finevelőházi igazgató házához. Vacsora alatt a finevelőház növendékeinek énekkara adott elő sikerűt magyar dalokat. Egyik növendék sikerűt beszédében köszönte meg a főpásztornak szavait, buzdítását, leereszkedő szeretetét. A halas tanítványokat meg is jutalmazta a püspök, az igazgatónál hatra hagyott pénzüsszeggel, hogy anyagi oldalról is érezzék a magas latogató jó szívét. Másnap a nevelőintézet díszes kápolnájában misézett a főpásztor. A szent mise befejezésével a tiszl. nővérek iskoláját és zárdáját latogatta meg, teljes megelégedését és elismerését fejezve ki az eredmény fölött. Eltávozásakor magával vivén híveinek s az egész város lakosságának ragaszkodó tiszteletét és szeretetét.

Negyedszázados évforduló. Szép ünnepély folyt le a minap Sopronban a Megváltóról ezimzett irlalmas nővérek zárdájában. Ekkor ünnepelték ugyanis az igazgatónőnek: Anasztasia nővérek tanítónői működése huszonötö-

dik évfordulóját. Ez alkalommal az intézet növendékei kiváló preczizitással két szimniúvet adtak elő az ünnepelt tiszteletére s egyik növendék verses felköszöntőben üdvözölte az igazgatónőt, ki nemcsak tanítványai körében, hanem városzerte mely tiszteletnek és szeretetnek örvend. A megható ünnepélyen igen sokan voltak jelen, többek között Lónyay gróf és Schwittenbourg angol herceg családja is.

Erdemkereszt. A király Ő Felsege *Keller* Lajos kronpachi római kath. nyugalmazott tanítónak a népoktatás terén tett jó szolgálatai elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta. Szívvel üdvözöljük érdemes agg kartársunkat a magas királyi kitüntetés alkalomból.

Bot az iskolában. A délmagyarországi tanító-egyesület szent-miklósi fiókjának ülésén Buding Ede nagy-ősi tanító következő indítványt tette: Az összes hazai egyesületek hozzájárulásával kérje meg az egyesület a törvényhozást, hogy engedje meg az iskolákban a testi fenyegetések alkalmazását és ezt az engedelmet iktassa törvénybe. Az indítványt, mely a tanítónak föltetlen jogot kér a botbüntetés alkalmazására, rendkívül heves vita után elfogadták. Jobb volna talán azt kérni a törvényhozástól, hogy régi fényében és dicsőségében helyezze vissza a keresztet minden iskolába: az ily intézkedés fölöslegessé tenné a botot a kellő lélektani ismerettel működő tanító kezében.

Kérelem. Múlt hó 26-án nagy tűzvész pusztított A.-Telekes, borsódmegyei községben, hol több család jutott ennek folytán a koldúsbötrre. Alulírott legalázatosabb tisztelettel vagyok bátor felkérni a felebaráti szeretet törvényei értelmében, a szerencsétlenül jártak nevében igen tisztelt kartársaimat, Magyarország nemes szivű tanítóit, kegyeskedjenek — habár csak néhány állérel is — a fentnevezett szerencsétlenek nyomoran enyhíteni. A könyör-adományok *Hornyik János* tanítóhoz küldendők. A Mindemható meg fogja jutalmazni áldozatkészységüket. A.-Telekes, u. p. Szendrő, Borsódmegye, 1897. október 27.

RÖVID HIREK. *Ünnepély a zárdában.* Az esztergom-vizvárosi nevelő-intézet október 29-én szép ünnepséget rendezett a hercegprimás névnapja alkalomból. Az intézetben nagysámú előkelő közönség jelenlétében teleplezték egyúttal a hercegprimás arczképét is. — *A temescári* róm. kath. felsőbb leányiskolában Desseswity Sándor csanádi püspök és Gerevich Emil dr. miniszteri biztos előtt október 31-én folyt le nagy sikerrel a hódoló királyünnep. — *Egy apáca jubileuma.* A kassai Orsolya-szűzek kolostorában megható ünnep volt a minap. Rafaela anya, a ki 37 évvel ezelőtt vette föl a fetyolt, búcsút veti a kolostor lakóitól és nyugalomba vonult. A fölesküdt nővérek és a növendékek sírva búcsúztak a jószágos szivű öz apácától, a ki oly sokáig volt hűséges gondozójuk és tanácsadójuk. — *Hódoló ünnep a Ranolder-intézetben.* Annak az örömré, hogy a király Ő Felsege szobrot állíttat a nemzet nagyjainak, szép ünnep folyt le a Ranolder-intézetben. Az intézet kápolnájában nagymisével kezdődött az ün-

nepe
nold
vakk
ról A
hibo
Hu
ki
josi
szó
dilet
a sz
— I
képz
del e
Vasz
nevet
zatos
— K
a va
1892
ezim
stintu
tanít
tanító
lyunk
kath.
mely
rias
egyes
tanács
ki a s
lett é
10 tan
kartár
Szent
bensől
gyerm
kat 60
kegyes
Mátray
János.
lité. A
veszett
személy
elhuny

H.
titjök
sítésért
az ille
kolasz
lag mé
E tárgy
belü k
megtala
Czerny
elnöksé
reimét,
hogy k
fennálló
igazgat
iskolasz
előjáró
azon jo
iskolaig
állapít
muk tar
ban van
Béérkez
Az iskol
azért ta
nyilván
használ
a tanító
indítván
hogy a

nepség. A sz. misét Krizsán Mihály pápai kamarás, a Ralnder-intézet igazgatója mondta. Ezután lendületes szavakkal emlékezett meg a király örök emlékü elhatározásáról. A költői fordulatokban gazdag beszéd Vaszary Kolos bíboros érsek hercegprímásnak negyven évvel ezelőtt Hunyady Jánosról írott gyönyörű jellemrajzából indul ki, amelyben a szerző latnoki szemmel mondott ihlett jóságot a most elkövetkezett királyi elhatározásról. Beszédét O Felsége életésével végezte. A hazafias lendületű szavak nagy hatást keltek. Ezután az énekkar a szózatot énekelte el s ezzel az ünnepség bevégeződött. — *Iskolai ünnepély.* Az esztergomi érseki kisdiedővönöképző intézet növendékei 1897. évi október hó 30. án délután 10¹/₄ órakor főmagasságu és főtisztelendő Vaszary Kolos bíbornok, hercegprímás és érsek úr nevenapja alkalmából az intézet helyiségében változatos tárgysorozattal igen sikerült ünnepélyt tartottak. — *Kiváltott tankönyv.* A hivatalos lap jelenti, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a Balázsfalván 1892-ben szerző megnevezése nélkül megjelent ily című elemi iskolai tankönyvet: „Elemente de constantiniei Patriei” editiunea IV. a hazai összes tanintézetek használatából kiltította. — *A lassai kath. tanítóképző hódolata.* Abból az alkalomból, hogy királyunk a nemzet nagyjainak szobrot emeltek, a kassai kath. tanítóképzőintézet is kifejezést óhajtván adni a mély hódolatának. M. hó 31-én az intézet fiatalága hazafias ünnepet rendezett. — *A budapesti tanítók segélyegyesülete* nov. 4-én elnökének dr. Veredy Károly kir. tanácsos, tanfelügyelőnek névünnepe alkalmából osztotta ki a segélyegyesület 50—50 frt jutalmat a kiváló viseltetű és szorgalmu tanító-gyermekek között. Ez évben 10 tanuló részesült jutalomban. Ime mit hozhat létre a kartársi szeretet. — *Köszönetnyilvánítás.* Fogadja a Szent István-Társulat nagyméltóságu elnöksége legbensőbb köszönetünket a kabolói róm. kath. szegény gyermekek nevében, azon nemesszivüségéért, hogy azokat 60 darab részint hittan s bibliai könyvekkel ellátni kegyes volt. Kaboló, 1897. évi október hó 27-ikén. — *Mátray Lipót, pléb. iskolaszéki elnök.* Ifj. Höttinger János, tanító s isksz. jegyző. — *Egy érdemes pap halála.* A veszprémi kebelbeli papság érdemes neoztorát vesztette el Farkas Konstantin, Dávid árvaházi igazgató személyében, a ki október 31-én végelgyengülés folytán elhunyt.

Szerkesztői üzenetek.

H. J. A. Telkes. A mi bejön, azt azonnal közvetítjük. — Sz. Gy. Ujlak. Közöljük. Köszönet az értesítésért. — S. M. Rakaczán. Tartozik, ha a községben az illetőknek külön iskolájuk nincs. A tandíjat az iskolaszék állapítja meg. A kértet alpra vonatkozólag még nem sikerült a kellő tájékozást megszerezni. E tárgyban már többen fordultak hozzánk. Rövid időn belül kimerítő értesítést teszünk közzé, ebben ön is megtalálja a szükséges feleletet. — V. J. Magyar-Czernyad. Forduljon az országos méhészeti egyesület elnökségéhez Budapest. Meglehet, hogy teljesítik kérelmét, avagy kellő utbaigazítást adnak arra nézve, hogy kérésével hova forduljon. — D. L. T.-Beó. A fennálló szabályok szavai szerint a helybeli plebános igazgatója a hitközségi r. kath. iskolának és elnöke az iskolaszéknek. E tiszteből kifolyólag hivatali főnöke, előjárója mondjuk főlebbvalója a hitközségi tanítónak azon jogkörben, melyet a püspöki rendszabályzat az iskolai igazgatók és iskolaszéki elnökök részére megállapít. Főnök, főlebbvaló rokonértelmű szók s fogalmuk tartalma az igazgató, iskolaszéki elnök fogalmában van meghatározva. — Rendes tudósító Pozsony. Béérkezett. Köszönet és üdvözet. — B. I. Szécsény. Az iskolaszék szükkeblüségé nem ismer védelmet; de azért tartózkodnunk kell a személyeskedésre vezető nyilvános megjegyzésektől akkor, midőn azzal kevésbé használhatunk a jövőre nézve az érdekelteknek. Hogy a tanítók méltányos kérelmét egy nyugdíjas tanító fia indítványára utasították el, szomorú valóság és méltó, hogy a társadalomban ott, a hol erre alkalom kínál-

kozik, éreztessék vele szemben büntető magatartásukat. — Cikkét egy kis módosítással alkalmlilag felhasználjuk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Pályázatok.

Esztergomi érseki megye.

Komárommegye Guta nagyközség róm. kath. iskolájánál időközben megürült osztálytanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalom évi 345 frt előleges havi részletekben és 800 kéve rőzse, melyből a tanterem is fütendő. Csak okleveles tanítók pályázhatnak. Az állomás december 1-én elfoglalandó.

Bozók (Hontmegye) kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik november 27-én. Jövedelem 30 hold föld legelő, szemben 100 hektoliteren felül. Kézpénz 200 frt körül, stóla 60 frt. Folyamodványok Péhátsek Arthur espereshez küldendők. Litvára, Hontmegye.

Pályázat a Pusztakürth községben levő felekezeti jellegű főtajku elemi iskola tanítói állomására. Javadalma az 1895. évi október 20-iki összeírás alapján: 1. Kézpénz a községi pénztárból 115 frt. 2. Kézpénz ismétlők után 10 frt. 3. Kézpénz tanítói lakás fütésére 20 frt. 4. Kézpénz földek megművelésére 26 frt 80 kr. 5. Három kat. hold 1401 négyszögönnyi földillemény kataszteri becsü szerinti jövedelemből 37 frt 90 kr. 6. 28 pozsonyi méro rozs 10 évi átlagos piaci árért 82 frt 50 kr. 7. Mindennapi tankötelesek után tandíj 5 évi átlag 20 frt. 3. Az 1895. évi október 20-iki községi költségvetésben felvettett 2. sz. elatt a tznitónak fizetés-kiegészítésre 15 frt., összesen 312 frt 20 kr. Azonkívül szép lakás kerttel. A folyamodványok az alulirothoz küldendők. Személyes megjelenés csak a választás napján november hó 14-én kívántatik. Nyitra-Udvarnok, 1897. október hó 31-én. Posta helyben. Kingyera Károly, esperes-plebános, tanfelügyelő.

Kovácsi-i (Barsm.) r. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: 250 frt fizetés a községtől, 150 frt államsegély. Tanítónok is pályázhatnak. Határidő november 15. Garam-Szent-Benedek, 1897. november 1. Dr. Haiczl Kálmán, plebános.

Hont-Szent-Antalon önálló tanítónői állomásra november hó 21-ére pályázat hirdettetik. Fizetése 300 frt rendes havi részletekben. 20 köbméter tűzifa, melyből a tanterem is fütendő; női kézimunkát tanulóktól 1 frt. szegényektől 50 kr. Lakása 1 szoba, konyha, fűskamra, virágos kertecske. Vezeti az első—második osztályt. Tanítási nyelv magyar-tót. Villmon József, iskolaszéki elnök.

A felsőtúri (Hontm.) kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: tisztességes lakáson kívül, összesen legalább is 350 frt, ezenkívül 100, esetleg 140 frt államsegély. Mellekjövedelemre is számíthat. Választás november 22-én. Folyamodványok Felsőtúrra Szecsey Ferencz iskolaszéki elnökhöz küldendők.

Udvardi (Komáromm) kath. iskolánál megüresedett, azonnal elfoglalható tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetése évi 300 frt, külön szoba fütésére 4 köbméter fa, takarítás. Pályázhat tanítónő, sőt tankepesítő oklevelet 2 év alatt szerezni készülő óvónő is, ki vagy lakást kap az iskolaépületen kívül, vagy lakbér fejében 50 frtot. Köteleessége egy osztályt önállóan vezetni és az ismétlő iskolásokat tanítótársaival felváltva tanítani. Kellőleg felszerelt folyamodványok november 15-ig a kath. iskolaszék elnökségéhez küldendők Udvardra.

Jókeőre (Nyitra) okl. tanító kerestetik november 1-re. Fizetése: november—májusra 300 frt, 2 öl fa, lakás. Zenében jártas tanítónak kilátása van a kántorságra, midőn a kántor nyugdíjaztatása folyamatban van. Róm. kath. iskolaszék. — 2—2

O-turai róm. kath. népiskolánál tanítói állomás azonnal betöltendő. Fizetés: 350 frt kézpénzben egész évre és tisztességes szoba fütéssel e mindennapi, melyet önállóan vezet és valláserkölcsileg tanít és ismétlő iskoláért. Azonkívül köteles a kántortanítónak minden

egyházi teendőkben segédkezni. Temetéseknél némi járulékok, mellékjövdelemre számíthatni. Kellőleg felszerelt folyamodványok ft Láng Rudolf esp. urnál november 10-ikéig benyújtandók (O-Turára Nyitra). 2—2

Egri érseki megye.

A tiszánánai róm. kath. iskolaszék a megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 400 frt készpénz negyedévenként előre fizetve; két öl kemény tűzifa beszállítva; két szoba, konyha s kamrából álló lakás; 150 öl kert felének hasznélvezete; 6 drb marhára való istálló feterésze s egy öl. Kötelessége: az I.—II. osztály és ismétlő leányoknak tanterv szerinti tanítása. Kántorságban jártasok előnyben részesülnek. Pályázati határidő 1897. november 12. Választás nov. 16. Az iskolaszékhez czimzett kérvények főt. **Mattya-sovszky Kálmán** iskolaszéki elnök urhoz küldendők. 2—2

Besztercebányai egyházmegye.

Turóc-Szklénó róm. kath. másodiskolára 3-szor pályázat hirdetik. Tannyelv magyar-német. Jövedelem: lakás és 420 frt. Az állomás azonnal elfoglalandó okleveles tanító vagy tanítónő által. Kérvények Turóc-Szklénó plébániára küldendők. 2—3

Pálos-nagymezői (Barsm.) r. kath. magyar német tannyelvű másodtanítói állomásra pályázat nyitattik november 20-ig. Fizetése 300 frt. butorozott lakás, 20 méter kemény tűzifa. Folyamodhatnak képezdevégzetek is az iskolaszékben. **Schifferdecker Ferencz**, plébános. 2—3

Nagyváradai egyházmegye.

A margitai róm. kath. plébániához tartozó, Szilágy-vármegyében fekvő Paczalusa főkegyháznál újonnan szervezett kántortanítói állásra pályázat nyitattik. Javadalom: a hitközségtől 250 frt; egyházmegyei segély 50 frt; szabad lakás; két és fél hold beltelek hasznélvezete; csekély stóla. Okleveles pályázók kérvényeiket f. év november 25-éig alulírotthoz küldjék. Az állomás azonnal elfoglalandó. **Margita**, (Bihar-megye) 1897. november 3-án. **Sperk József**, plébános.

A szalacsi r. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 100 frt, 10 hektoliter rozs, 12 méteröl tűzifa beszállítva, 15¹/₂ hold (1200 négyszögölével) szántóföld három fordulóban, 6¹/₂ hold kaszáló hasznélvezete. Minden ötödik évben br. Bésner 2000 frtos alapítványnak 5% kamata. Stolaris jövedelem mintegy 20 frt. Két szoba, konyha, kamara, pincze, istálló, sertésöl, tengeri-góré. Egy holdnyi konyhakert, melyből 100 négyszögöl faiskola. Megválasztott tartozik összes kántori teendőket végezni, egyik tanterem növendékeit, valamint ismétlő iskolát tanítani, melyért külön díj nincs. Választás november 15. napján. Pályázók okmányokkal felszerelt kérvényeiket **Hóza János** plébánoshoz, Szalacs (Biharmegye) terjeszszék be. Személyes megjelenés előnyös. Az állomás azonnal elfoglalandó. 1—2

Nyitrai egyházmegye.

A „Népnevelő” 42. és 43. számában hirdett **Nagy-Lehota** fiókközség tanítói állomásra a pályázati határidő november 15-ig meghosszabbították. **Nyitra-Novák, Fiebig Alajos**, iskolaszéki elnök.

A felső-ljevzkói (szlopnai plébániához tartozó) trencsénmegyei róm. kath. tanítói állomásra, f. évi december hó 1-én tartandó pályázat hirdetik. Jövedelme: Az államtól 322 osztr. ért. frt. Iskolás gyermekek után, (per 1 frt 30 kr.) és a községtől összesen: 78 frt. évi fizetése: 400 frt. Lakás és tűzifa ahhoz. Oklevél kivántatik. Szlopnán, 1897. október hó 19-én. **Potucek János**, iskolaszéki elnök. 3—3

A hornyáni tanítói állásra e lap 38-ik számában hirdett pályázat lemondás folytán november 20-ig hirdetik. Pályázhatnak okleveles r. kath. óvónők is. Tannyelv magyar-tót. A község még 100 frtnyi államségélyt kérelmez.

Rozsnyói egyházmegye.

Licze, Gömörmegyei tiszta magyar község kántortanítói állomására pályázatot hirdetek. Jövedelme: föld-

rét hasznélvezetéből, párbérből, stólából, készpénzből, 80—100 tanköteies után tandíjból jóval 500 frton felül. Erdeklődőknek részletesebb felvilágosítást szívesen adok. Szép lakása 2 szobás, van mellék épülete. 442 öl kertje. Okleveles pályázók közül az iskolaszék november 15-én választ. Posta, vasuti állomás Licze-Gicze. **Kar-kalies Sándor** plébános. 2—2

A rudnoki r. kath. magyar-tót tanítónői átlomásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: évenként 300 frt, 30 köbméter tűzifa beszállítva; lakása: két szoba, konyha, kamara, pincze, istálló. Kötelességek: a leányok oktatása, női munka és vasárnapi ismétlés. Allami segély és gazdasági tanfolyam utáni fizetés kilitásban vannak. Róm. kath. okleveles tanítónők felszerelt bizonyítványukat november hó 16-ig intézzék az alulírotthoz. Személyes megjelenés előnyös. Rudnokon, u. p. **Jászó, Dr. Wentko Jusztin**, esperes-plébános.

Szombathelyi egyházmegye.

A kerka-kutusi r. kath. elemi népiskolához kántortanító kerestetik. Fizetése lakáson és kerten kívül: készpénz, föld, rét, fa és karczgabonában 300 frt. Az állás azonnal elfoglalható. **Cesztreg (Zalam.)**, 1897. november 1. **Sándor János**, plébános.

Veszprémi egyházmegye.

Taranyba (Somogym.) róm. kath. tanító kerestetik. Fizetése: a hitközségtől 300 forint, államségély 100 frt. az ismétlő iskoláért 17 frt, lakás, 1¹/₂ öl fa, s utilköltségre 10 frt. A kérvények a plébániára küldendők. 2—3

A Barabási r. kath. elemi népiskolához tanító kerestetik. Fizetése: Lakáson és kerten kívül, készpénz, birtok, fa és karczgabonában 400 frt. Az állás azonnal elfoglalható. **Cesztreg (Zalam.)**, 1897. október 28. **Sándor János**, plébános.

Igalban r. kath. osztálytanítói állomásra pályázat hirdetik. Fizetés iskolai évre 340 frt, lakás, jütés, szobatakarítás. — Egy első polgári iskolás leányka magántanításért ebéd és vacsorát kap a vendéglősnél. — A kántorságban tehetsége szerint segédkezni tartozik. Az állomás rögtön elfoglalandó. **Igal, Somogym. Saara József**, esperes-plébános.

Gyékényes magyar-tót ajku tanítói állomásra pályázat nyitattik. Fizetése az államségéllyel együtt 400 frt készpénzben. Lakása 2 szoba, konyha, kamara és istállóból áll. Van a ház mellett csekély kertecske is. Pályázat napja november 25. Az iskolaszékre czimzett kérvények a verebélyi esperesi hivatalhoz köldendők.

Énekkönyvem már novemberben elkészül. 224 lap-pal, 15 kr. 11-ik könyv. kották ingyen. **Stampay, Kö-bölkút, Esztergom.**

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 23 évi fennállása óta

540 új orgonát

épített, melyek közül 186 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Az e

Emlékmű a magyar nép felszabadulásának ötvenéves jubileumára.

A Magyar Nép felszabadulásának jubileuma előtt állunk. Ezen alkalom semmivel sem ünnepehető méltóbban, mint a művel, mely a néposztály küzdelmes történetével és jelen életviszonyaival ismerteti meg az olvasót.

»A Magyar Nép Multja és Jelene« cz. művet számos szövegkép és fényes műmellettel díszíti.

Egy füzet ára 30 kr.

Megjelenik 40 füzetben

Az első füzetet kívánatra ingyen megküldi az „Athenaeum“ könyvkiadóhivatala, Budapest, Ferencziek-tere 3.

==== Kapható minden könyvkereskedésben ====

Katholikus népkönyvtárak részére alkalmas jutányos árú könyvgyűjtemény.

Kapható a Szent-István-Társulat ügynökségében Budapesten, IV. Királyi Pál utca 13. szám.

A Szent-István-Társulat elnöksége, hogy katolikus szellemű népkönyvtárak létesítését és gyarapítását megkönnyítse, összeállította a népkönyvtárak céljainak igen megfelelő következő könyvgyűjteményt s annak árát a lehetőségig csekélyre szabta.

Minden egyes könyvnél ki van téve a bolti ár, mely a legtöbb esetben már maga is mélyen le van szállítva; a jegyzék végén pedig olvasható az együttes megrendelés esetére szóló árleszállítás.

A magyar nép könyvtára. Minden egyes kötet mintegy 15 nyomtatott ivre, azaz 240 oldalra terjed. Csak kötve kapható. I–IV. kötetek: *Vincze Alajos*. Elbeszélések. V. kötet: *Bodnár Gáspár*. A műhelyből. Egy-egy kötet ára erős szép kötésben 30 kr., az öt kötet 1 frt 50 kr. **Anhi A.** Falusi gyermekek könyve. (32 r., 84 lap, két képpel.) Budapest, 1894. Ára kötve 40 kr. **Aranka**, vagy: Az alázatosság diadala a kevelység fölött. A francia eredeti V. kiadás után fordította *Gyurics Antal*. A magyar fordítás II. kiadása. (16 r., 114 l.) Budapest, 1891. Ára kötve 50 kr. **Baján Mihály** dr. László főherceg élete és halála. Budapest, 1896. Sok szép képpel. Diszes kötésben 60 kr. **Demény Dezső**. Vallásosság és kincsügy. Ifjúsági elbeszélés Mexikó meghódítása idejéből. (16 r., 233 lap és 4 kép.) Budapest, 1892. Ára kötve 1 frt. **Dorsey Anna**. A lelkiismeret vagy Brooke Mari megpróbáltatásai. Amerikai elbeszélés. Fordította Gyuricska Péter. (16-r., 225 lap és 3 kép.) Budapest, 1895. Ára diszes kötésben 80 kr. **Dupanloup. Jézus Krisztus**. Fordította Ruschek Antal, győrnádorvárosi esperes-plébános. 8-r., egész vászonkötésben 3 frt. **Fullerton Georgina**. Lady—Laurencia. Elbeszélés a japán életről. Dr. Hurter Frigyes németje után ford. az esztergomi papnövendékek magyar egyházirodalmi iskolája. Több képpel. (8-r., 224 lap.) Budapest, 1892. Ára diszes kötésben 1 frt 20 kr. **Gladich**. A lourdesi kegyhely 10 kr. **Goffine** Lénárt Katolikus oktató és épületes könyve. III. kiadás. Nagy 8-r. (XXIV és 944 oldal 74 igen szép képpel.) Ára diszes egész vászonkötésben 3 frt. **Hasznos mulattató**. Gyűjteményes ifjúsági kiad-

vány. Képekkel. (16-r., 232 lap.) Budapest, 1895. Diszes vászonban 80 kr.

Házi könyvtár.

9–11. **Fraknói Vilmos**, A magyar nemzet története. 3 kötet 1 frt 20 kr.
12. **Lázár Kalmán** gr. A szabad természetből 25 kr.
16. **Zádori János**. Északafrikai utivázlatok 25 kr.
22–24. **VII. Pius** pápasága. 2 kötet 75 kr.
27–31–37. **Soós Mihály**, A keresztény állaspontja a természetben. 3 kötet 1 frt 20 kr.
28–29–35. **Füssy Tamás**, IX. Pius, 3 kötet 1 frt 40 kr.
30. **Fraknói Vilmos**, Vitéz János esztergomi érsek 25 kr.
42. **Emlékkönyv** 30 kr.
43. **Apponyi Albert** gr. és **Apáthi I.** Jelentés a magyarországi kath. vallási és tudományi alapok- és alapítványokról 10 kr.
49. **Fraknói Vilmos**, Magyarország a mohácsi vész előtt 75 kr.
Ifjúság öröme. Az—. Mulattató és tanulságos ifjúsági olvasmányok kath. fiú és leánygyermek számára. 5 kötet. Budapest, 1887. Egyszerű kiadás felvázonkötésben egy köt. 80 kr. az 5 kötet 4 frt.
Dr. Jordán Károly. A kath. egyház történelme. IV. k. (8-r. 148 l.) Szatmár, 1892. Ára 40 kr.
Karácsonyi képeskönyv jó gyermekek számára. Festette Diefenbach Lénárd. Magyar szövegét írta Rosty Kálmán S. J. (4-r., 16 színnyomatú lap.) Regensburg, 1890. Ára kötve 1 frt 20 kr.
Keményfi. Történelmi tanulmányok 1 frt.
Kincs István. A testvérek Ifjúsági elbeszélés. Két képpel. (32-r., 104 l.) Budapest, 1894. Ára kötve 40 kr.
Kincs István. A vadon gyermeke. Ifjúsági elbeszélés. Két képpel. (32-r., 101 l.) Budapest, 1895. Ára kötve 40 kr.

1. M...
2. Kö...
3. Egr...
4. Kr...
5. A...
6. A...
7. Gal...
8. Rem...
9. Egy...
10. I. Cz...
bold...
11. Deré...
tési...
pok...
12. A...
13. A...
14. A...
15. Vir...
16. Sze...
17. Eld...
18. Egy...
19. A...
20. Sziv...
21. Mest...
22. A...
23. Az...
24. A...
25. A...
tudn...
26. Hog...
dos...
27. A...
titka...
28. Mi...
29. Mát...
30. Az...
tied...
31. A...
32. Az...
33. Feh...
34. Isten...
35. A...
36. Ker...
37. Far...
38. Mát...
39. Mit...
den...
40. A...
is van
Lőrincz
Budap
vaszo
Matusil
Milleni
pest,
Röder
(8-r.,
kötve
Scheffn
tekizn
Seeburg
Üdvöz
képe
val. (

A Népiratkák a következők:

1. Másfél nap Boldogfalván	2 kr.	41. Szent Alajos élete	4 kr.	77. Nem mind arany, a mi fénylik	2 kr.
2. Könnyű az asszonynak	3 >	42. A templom tiszteletben tartásáról	3 >	78. Bús Pál története	3 >
3. Egy porció pálinka	3 >	43. A pokol útja	3 >	79. A hazugság útja	5 >
4. Krumpli Miska	3 >	44. A szelényi kút	3 >	80. Dura Miklós	4 >
5. A vén Rókáné	2 >	45. A Balaton tündérei	3 kr.	81. A léleklátó	3 >
6. A fejszének nyele	2 >	45. Beszélgetés a kántortanítói hivatal fontos voltáról	3 >	82. Az ölyvedi kántor	12 >
7. Galambos Bálint ártatlansága	4 >	47. Mária-Radna rövid története	6 >	83. A fekete kenyér	2 >
8. Remete Péter, a derék földműves	4 >	48. Menjünk Amerikába	3 >	84. Meszes János büne	3 >
9. Egy délután Antal bácsiéknál	5 >	49. Eogár Böske	3 >	85. Szerencsés András	4 >
10. I. Czinkotai kántor. II. Hogyan boldogulhatunk?	2 >	50. A jó egészség könyve	15 >	86. Jézus születése	5 >
11. Derék Bálint uram beszélgetési az ünnepek és vasárnapok megszenteléséről	2 >	51. A bucsuki kőkereszt	3 >	87. A szegény asszony	6 >
12. A nagyravágyó	2 >	52. Isten áld, Isten ver	3 >	88. A magyarok honfoglalása	3 >
13. A szövetkezetek előnyei	5 >	53. Simor János hercegprimás élettörténete	3 >	89. Más felesége	5 >
14. A drága méreg	5 >	54. Segur, rövid és bizalmas feleletek a keresztény vallás ellen leginkább elterjedt ellenvetésekre	20 >	90. A szegény és a gazdag	3 >
15. Virág András története	3 >	55. A római pápa ízenete a munkások állapotáról	6 >	91. A jámbor társulatokról	5 >
16. Szent László kelyhe	4 >	56. Rozsant szekér, sánta ló	5 >	92. A szomorúak vigasztalója	4 >
17. Eldorádó	10 >	57. Fehér Bandi	3 >	93. Mariska, vagy okosan keresd a boldogságot	4 >
18. Egy szem barackmag	3 >	58. Deres Mihály sorsa	3 >	94. A két testvér	3 >
19. A nagy lutri	3 >	59. A keresztény ellenség-szeretet	2 >	95. A balásfai bankócsinálók	4 >
20. Szívet szívért	3 >	60. A gonosz szomszéd	3 >	96. A káromkodó nyelv	4 >
21. Mester uram a nevelésről	3 >	61. A két czinkos	3 >	97. A telhetetlen Gangos	3 >
22. A gardonyi bíró	5 >	62. A becsületesség jutalma	5 >	98. A csöregi cizfra szűr	6 >
23. Az árvák atyja	5 >	63. Borura derű, vagy az 1867-iki kiegyezés története	6 >	99. Az apai átok	5 >
24. A pörül járt irigy	3 >	64. A magyar szent korona és a koronázási jelvények	8 >	100. A lelki patika	12 >
25. A mit nálunk még kevesen tudnak	3 >	65. Szent László király	6 >	101. Karácsonyi pásztoriaték	5 >
26. Hogyan lett Lajtor uram módos emberré	3 >	66. A koleráról	2 >	102. Szt. Filomena története	3 >
27. A szántásnak és a vetésnek titkai	3 >	67. Falusi rossz szokások	4 >	103. Kincses András, vagy jó az Isten, jót ad	3 >
28. Mi a magyar gazda büszkesége	3 >	68. Az Isten keze	4 >	104. A Pisti gyerek apja, vagy Tiszteljei atyádat, anyádat	5 >
29. Máté bátya és a kisértetek	3 >	69. Kender uram mulatságos esete	3 >	105. A talált kincs, vagy: Add vissza az idegen jószágot	3 >
30. Az én szívem ilyen; hát a tied milyen	3 >	70. Az új pénz	6 >	106. Megsegít a boldogságos Szűz Tanulságos történet	3 >
31. A két szomszéd	4 >	71. A falu árvája	3 >	107. Megszentelt idők	12 >
32. Az ígélet adományt vár	8 >	72. János gazda boldogsága	5 >	108. Fő veszedelmek	10 >
33. Fehér Örsze szomorú esete	3 >	73. Ujabb falusi levelek a polgári házasságról	6 >	109. Szép András álma	3 >
34. Isten jutalmaz és büntet	4 >	74. XIII. Leó pápa élete	5 >	110. A házasság szentsége	2 >
35. A gyermek és Isten áldása	3 >	75. A római pápáról	4 >	111. Barcza Bálint könyvei (a rossz olvasmányról)	2 >
36. Kerüljük a pletykát!	4 >	76. Mit kell tudnunk a parancsolt bűnökről	4 >	112. Cseppekből áll a tenger (a korcsmázásról)	3 >
37. Faragó uram baja	3 >			113. Kurucz Tamás elbeszélés	2 >
38. Mátyás király, a nép barátja	3 >			114. Ezer esztendő	1 >
39. Mit ízen a római pápa minden katolikus embernek?	4 >			115. A magyarok honfoglalása	3 >
40. A mire Isten áldást nem adott	4 >			116. Három szent testvér (b. Margit, b. Jolánka és b. Kunigunda)	4 >

A népiratkáknak csaknem mindegyike legalább egy, némelyike több képpel

is van illusztrálva.

Lörincz Gyula dr. A magyar történet századai. Budapest, 1896. Számos szép képpel. Diszes vaszonkötésben 80 kr.
 Matusik. Ájtatos elmélkedések 50 kr.
 Milleniumi emlékkönyv. Sok szép képpel. Budapest, 1896. Ára diszes vaszonkötésben 80 kr.
 Róder Alajos. Bibliai történet. XVI. kiadás. (8-r., 205 lap és 1 térkép.) Eger, 1894. Ára kötve 53 kr.
 Scheffmacher. A kérdések alatti hitágazatok katekizmusa. (K. 8-r., VIII és 192 l.) Pest, 1848. 30 kr.
 Seeburg József. Egyiptomi József. A mi kedves Üdvözítőnk Jézus Krisztusnak megragadó előképe. A ftdő esztergomi hatóság jóváhagyásával. (4-r., 27 l. és 12 színnyomatú kép.) Re-

gensburg, 1881. Ára kötve 1 frt.
 Segur. Mi az egyház? (8-r., 32 l.) Pest, 1861. 10 kr.
 Supka Márton. A ker. kath. egyház szépsége, szokásai- és szertartásaiban. Elemi iskolák számára Hohenauer után, (8-r., 96 lap.) Budapest, 1891. Ára kötve 35 kr.
 Szabó Imre. A falu őrangyala. II. kiadás. (16-r., 179 l.) Budapest, 1893. Ára kötve 70 kr.
 Száműzött leánya. A—. (16-r., 386 l.) Eger, 1871. Füzve 20 kr.
 Szent-írás, az ó- és újszövetségi, a Vulgáta szerint, figyelemmel az eredeti szövegre. Káldi György fordítása nyomán, jegyzetekkel átdolgozva. Az apostoli szék jóváhagyásával. 4 köt. (4-r., XVIII és 1728 l.) Félbörkötésben 6 frt

Dr. Sziklay János. A torony története — és Kines István. Gonosz idők. Két elbeszélés egy kötetben az ifjuság számára. (16-r. 232 lap.) Budapest, 1896. Szép képekkel. Diszes vászonban 80 kr.

Szűz Mária, a boldogságos, szeplőtelen Szent Szívének tisztelete. (16-ret. 96 lap.) Kötve 15 kr.

Tájékoztató a szegényügy tereén (8-r.) Veszprém, 1863. Füzve 40 kr.

Az itt elősorolt könyvek mostani, már jórészt leszállított bolti ára 48 frt 76 kr. Aki az egész gyűjteményt egyszerre megrendeli, az egészet **24 huszonnégy frtért** kapja.

Aki az elsoroltakból népkönyvtár részére annyit rendel, amennyinek bolti ára 10 frtot vagy többet tesz ki, az **40%-nyi** árleengedésben részesül.

Ez a jegyzék külön 8 oldalas füzet alakjában is megjelent s a Szent-István-Társulat ügynökségében **ingyen és bérmentve** több példányban is **kapható**.

Rum, finom likőrök,

mézbor és mézlikőr

bárki házi használatra hideg uton minden készülék nélkül kitűnő minőségben előállíthat.

Dugók, Gummitömők. — Minden borbetegség elleni szerek.

Kezelési könyv és árlap ingyen.

WATTERICH A., BUDAPEST.

5. dohány-utca 5.

ALAPÍTOTT 1839.

Legolcsóbb zeneművek :

Zongorára : Csárdás album 1 frt.

Strauss : Kedvelt tánczai 1 frt.

Beethoven : Összes sonátái 70 kr.

Orgonára és harmoniumra :

90 darab Choral. 75 kr.

Hegedü- és orgona-kiséret 1 frt 30 kr.

Praeludium-album (100 darabbal) 70 kr.

Rach : Praelud. Fugák, Toccaták stb. 1 frt.

Höhmänn : Hegedü-iskola 70 kr.

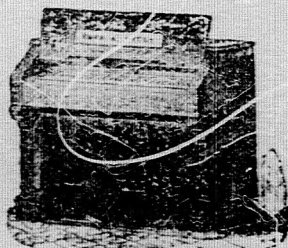
„Magyar Könyvtár“ kiadóhivatala Budapest,

I. Vár. Dísz tér 17. szám.

Orgona-Harmonium és Zongora-gyár

Éder Antal Gyula Budapest, IV., váczi-utca 4. sz.

Ajánl. közkezdeltű Iskola- és templom-orgona-harmoniumot, melyekből az országban már több ezer van használatban, a mellékelt rajz szerint, szép izlésteljes tölgyfaburkolatban a következő árak mellett.

		Készpénzfizetés mellett:	
1. sz.	4 oetáv 1 változattal, Expressio	85	frt
2. >	4 1/2 > 1 >	100	>
3. >	4 1/2 > 3 >	115	>
4. >	4 1/2 > 5 >	125	>

Részletfizetésre:

	a megrendeléstől számítva			
	a megrendelésnél	3 hó múlva	6 hó múlva	9 hó múlva
1. sz.	95 frt, erre fizetendő	24 frt	24 frt	23 frt
2. >	110 >	25 >	27 >	28 >
3. >	125 >	32 >	31 >	31 >
4. >	135 >	34 >	34 >	33 >

A hatálékos összegről egy kötvény, küldök, mely a vevő és egy kezes aláírásával ellátva nekem megküldendő; a pénzküldemények legegyszerűbben posta-utalványgyal történnek.

Orgona-Harmoniumok minden nagyságban folyton készletben vannak. Kimerítő árjegyzékek küldetnek.

Uj zongorák 300 frttól kezdve. — Uj Pianinók 260 frttól kezdve.

Budapest, Buschmann F. könyvnyomdája. (Harisch-bazár.)